

Народний дім міста Борщева

Борщівщина — мальовничий край Поділля, що розкинувся уздовж лівого берега Дністра на Тернопільщині. Ця земля від найдавніших часів була придатною для життя, приваблюючи людей своїм лагідним підсонням. Упродовж сотень тисяч літ на цій території розвивалися, процвітали і з часом зникали різні культури, залишаючи по собі мовчазних, але таких виразно багатих на інформацію свідків історії краю. Багато пам'яток давнини, зокрема, палеоліту (100000 — 10 тис. років тому), неоліту (6 — 4 тис. років тому), Трипільської культури (5 — 3 тис. років тому) відкрили археологи поблизу сіл Більче-Золоте, Бережанка, Білівці, Боришківці, Верхняківці, Глибочок, Вигода, Кривче, Устя, Пилипче, Гермаківка та багатьох інших. Без сумніву, ці реабілітовані сучасністю артефакти, що впродовж тисячоліть поверталися на поверхню землі з минулого, нащадки щоразу сприймали як образи-символи нерозривності зв'язків між минулим і майбутнім, ремеслом і мистецтвом. Ще раніше, ніж археологи, знаходили на своїх землях місцеві мешканці розписані магічними знаками-символами глиняні горщики чи їхні фрагменти. Таке своєрідне послання нащадкам із культурних глибин минулих епох та нагадування сучасникам про найважливіші віхи історії світової цивілізації давало потужний імпульс народженню нових образів, творчому переосмисленню на новому щаблі часу магічних, не завше розшифрованих знаків.

Мандрівники, науковці, поети, митці — свої та чужі — захоплювалися красою краєвидів Борщівщини, але не менше враження справляла на них унікальна й багатогранна талановитість людей цього краю. Гармонія не тільки з природою, але й з превічним духовним ладом культурної пам'яті прочитується у різноманітних пам'ятках народної творчості: давніх культових храмах, мальтійських хрестах на старих кладовищах; архаїчних знаках-символах на дерев'яних сволоках столітніх селянських хат; археологічних орнаментованих артефактах. Проте найдивовижнішим надбанням краю є традиційний народний одяг, що, здається, невідвладний часові. Його найдавніші форми і послідовні етапи розвитку залежали від багатьох чинників, а найперше від географічних і кліматичних умов, особливостей господарювання, від історичної долі краю зокрема — та України в цілому.

Костюм (стрій) відрізняється від повсякденного одягу. Це комплект вбрання спеціального призначення, яке одягають за відповідних обставин (ритуали, свята, обряди і та ін.). Традиційний костюм чи окремі його елементи передаються від покоління до покоління у такий спосіб, що його виготовляють з певних, усталеного кольору тканин, використовуючи окреслений крій; він складається з традиційних, відповідно оздоблених компонентів.

Справжньою перлиною традиційного костюму Борщівщини є давні чоловічі й жіночі весільні, святкові вишиті сорочки. Ніде більше в Україні не побачиш такої дивовижної краси, створеної жіночими руками. Вже наприкінці XIX ст. борщівські вишиті жіночі сорочки стають предметом приватного та музейного колекціонування як вироби українського декоративного мистецтва.

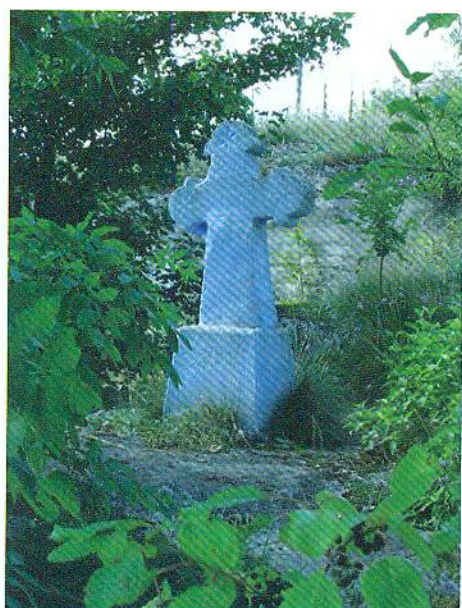

Експозиція краєзнавчого музею,
м. Борщів, Тернопільська обл.

Monastyrok, Borshchiv district, Ternopil region.

Borshchiv district is a picturesque land of Podillya which lies along the left bank of the Dniester in Ternopil region. This land has from time immemorial been adequate for living, it attracted people with its tender sleep. Throughout history various cultures developed, thrived and disappeared with time in this territory, leaving tacit witnesses of the history of the land which were so rich in information. Plenty of monuments of olden time, in particular, those of paleolith (100,000 — 10 thousand years ago), late Stone Age (6 — 4 thousand years

B. C.), Trypillya culture (5 — 3 thousand years ago) have been found by archeologists near the villages of Bilche-Zolote, Berezhanka, Bilivtsi, Voryshkivtsi, Verkhnyakivtsi, Hlybochok, Vyhoda, Kryvche, Ustya, Pylypche, Hermakivka and many others. Without any doubt, these artefacts rehabilitated by contemporaneity, which have been rising from the past for millenaries like a mirage, were every time perceived by heirs as images symbolizing integrity of ties between the past and the future, handicraft and art. Long before archeologists did it, local residents found clay pots or their fragments covered in magic signs-symbols in their lands, which they had been cultivating from time immemorial with love and gratitude. Such message to heirs from cultural depths of the previous epochs and reminder of the most important landmarks of the

history of the world civilization to contemporaries gave a powerful impetus for the birth of new artistic images, creative re-consideration of magic signs on the pots at a new stage of time of traditional culture.

Travellers, scholars, writers, artists, both our and foreign ones, grew fond of the beauty of landscapes of Borshchiv area, but no less powerful impression was produced on them by a unique and versatile talent of the residents of these lands. Harmony not only with nature, but with eternal spiritual system of age-old cultural memory can be seen in various monuments of folklore: old cult temples, Maltese crosses in old cemeteries; archaic signs-symbols in wooden beams of centennial peasants' huts; archeological ornamented artefacts in which the historical land abounds. However, the most miraculous achievement of the land is traditional folk clothes which seems not to be under control of time. Its most ancient forms and subsequent development stages depended on many factors, but first and foremost — on geographic and climatic conditions, peculiarities of management, on historical destiny of the area in particular and Ukraine on the whole.

Clothes is what people put on and wear. The costume is a set of clothing of special designation which is worn under particular circumstances: for rituals, holidays, fests, etc. Traditional costume or some of its elements are passed from generation to generation in the sense that it is produced of certain fabrics, has a certain cut and colouring, it is made of set, correspondingly decorated, components.

Old men's and women's wedding, festive embroidered shirts are a real pearl of the traditional costume of Borshchiv area. It is nowhere in Ukraine that you can see such a wonderful beauty made by women's hands. Already at the end of the XIXth century embroidered women's shirts from Borshchiv became the object of private and museum collecting as the articles of Ukrainian decorative art.

